DE
MEESTER
LEEFT

ANTWERPEN IN 3 DAGEN

Rubens was een heel veelzijdig persoon. Hij was naast de getalenteerde schilder die we allemaal kennen ook diplomaat, familieman, kunstverzamelaar en architect. Waar beter deze onderdompeling in de Rubensstad te beginnen dan in het huis waar hij woonde en werkte?

Rubens als architect

Toen Rubens in 1608 op 31-jarige leeftijd uit Italië terugkeerde was dat met een koffer vol schetsen en een hoofd vol ideeën. Hij kocht een grond met een woning in de buurt van het huis van zijn grootvader (Meir 54) en verbouwde die tot zijn eigen Palazzetto. Neem een uurtje de tijd om het **Rubenshuis** te bezoeken en snuif de sfeer op in het huis van de meester vooraleer we eropuit trekken in zijn stad.

Zijn eigen palazzetto aan de Wapper was nog niet afgewerkt, toen Rubens zijn diensten al zou verlenen bij de bouw van de barokke Jezuitenkerk een eindje verderop, aan het Hendrik Conscienceplein. **De Sint-Carolus Borromeuskerk** is een toonbeeld van Italiaanse grandeur. Met zijn kennis van de Italiaanse bouwkunst heeft Rubens zeker zijn ideeën verleend voor de buitenzijde, maar zijn grootste verdiensten vinden we binnen. Rubens ontwierp er de rijkelijke versierde kapel en het indrukwekkende marmeren hoofdaltaar. Van de 39 plafondschilderingen die Rubens maakte, getuigen jammer genoeg enkel de schetsen die in de kerk worden bewaard. De schilderingen zelf gingen verloren bij een grote brand in 1718. Het hoofdaltaar verdient extra aandacht: achter het immense schilderij –het is 4 bij 5,35 m groot- zitten namelijk meer werken verborgen. Via een ingenieus katrolsysteem worden de werken op vaste tijdstippen gewisseld. Het zichtbare schilderij wordt losgemaakt en verticaal opgeborgen, waarna de katrol het nieuwe schilderij naar boven haalt. Al 400 jaar gebeurt de wissel op deze manier. Een uniek schouwspel! Aan de buitenzijde van deze unieke kerk verdient ook de toren, naar een ontwerp van Rubens, wat extra aandacht. U moet wel het blokje om, om die in volle glorie te kunnen bekijken.

De Sint-Carolus Borromeuskerk

Na het bezoek aan de kerk is het tijd voor de **lunch**, die u kan nemen op het heerlijk Italiaans ogende Hendrik Conscienceplein. Vooral tijdens de zomermaanden waant u zich hier in het warme zuiden. Vlij u neer op een van de terrasjes en beeld u het gezelschap in van Rubens, die 400 jaar geleden op exact dezelfde plek naar zijn werk kwam kijken.

Het Hendrik Conscienceplein

Van alle werelden thuis

Achter de gevel naast de Sint-Carolus Borromeuskerk, huist een publiek geheim: De Nottebohmzaal, die onderdeel uitmaakt van de **Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience**. **De Nottebohmzaal** is een van de mooiste en oudste bibliotheken van België. Naast de anderhalf miljoen boeken, biedt de unieke zaal ruimte aan een hemelglobe en een aardglobe, beide met doorsnede van 68 cm, gemaakt door Willem Jansz. Blaeu, een tijdsgenoot van Rubens. De Nottebohmzaal is beperkt toegankelijk voor publiek. Een rondleiding in de erfgoedbib – met de zaal als hoogtepunt - duurt 2 uur en is te boeken via een link op de site. Plan dit bezoek goed op voorhand, of kom er een keer voor terug, want het is de moeite waard.

De Nottebohmzaal van de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience

Na de lunch en vooraleer we u de laatste rustplaats van de meester tonen, heeft u de kans om het hart van de Rubensstad te verkennen.

Neem op de **Groenplaats** even de tijd om uw gastheer te begroeten. Rubens staat te pronken op een grote sokkel, vanwaar hij sinds 1841 zijn stadsgenoten in het oog houdt.

De Groenplaats en het standbeeld van Rubens

Vergeet onderweg van de Groenplaats naar het voorportaal van de Kathedraal geen blik te werpen in het **Papenstraatje** aan uw linkerkant. Hoewel Brasserie Appelmans nu op deze plek is gevestigd, was het hier dat zich de Latijnse school bevond waar Rubens de lessen volgde wanneer hij met zijn moeder op 12-jarige leeftijd in Antwerpen kwam wonen.

Neem zeker de tijd om aan de Handschoenmarkt de **Onze Lieve Vrouwekathedraal** te bezoeken, waar niet minder dan 4 wereldvermaarde werken van Rubens u zullen verleiden. De Kruisoprichting werd zelfs door Peter Paul ter plekke geschilderd. Vanaf de zomer van 2016 wordt ook de tuin van de kathedraal opengesteld voor bezoekers. Een aanrader voor wie temidden van het bruisende centrum op zoek wil naar wat rust.

Via de Suikerrui komt u aan de Scheldekaaien waar u al kuierend de **promenade** kan volgen die start aan het Steen – de

oude burcht – en zuidwaarts, stroomopwaarts loopt. Antwerpen dankt haar bestaan aan deze rivier, die schepen, goederen en mensen al eeuwenlang tot in het hart van de stad brengt.

De promenade naar het Zuiderterras

Onder de kerktoren

Alvorens u de shopper in uzelf naar boven haalt, raden we u aan om in de Lange Nieuwstraat, de **Sint-Jacobskerk** te bezoeken. De robuuste kerk doemt wat onverwacht op tussen de huizen, maar biedt binnenin een perfecte harmonie tussen gotiek en barok: de elegante middeleeuwen en flamboyante stijl uit de 17de eeuw gaan hier hand in hand. Deze kerk was de parochiekerk van Rubens, die slechts enkele honderen meters verder woonde. Aan de pracht en praal van de altaren en kapellen valt af te lezen dat deze kerk wel meer rijkelui onder haar parochianen telde. Rubens kreeg hier zijn laatste rustplaats, samen met zijn familie. Een schilderij van zijn hand siert het altaar van de grafkapel.

De Sint-Jacobsmarkt

Tijd voor de **Meir** dan. Deze spectaculaire winkelboulevard loopt evenwijdig aan de Lange Nieuwstraat, waar u daarnet nog was. Tussen de winkels van de bekendste ketens, die elk shoppershart sneller zullen doen slaan, vindt u op nr 54 het huis van de grootvader van Rubens, Jan Pijpelinckx. Toen het gezin Rubens na een periode in Duitsland weer naar Antwerpen kwam, trokken ze hier even in. Werp zeker een blik op het fries helemaal bovenaan, waar u een bekende

naam op de gevel zal zien.

Wandel verder tot aan het station en geniet onderweg van de 19de en 20ste eeuwse architectuur, waarvoor u wel even boven de winkels moet kijken.

Het **Centraal Station** vinden zal u geen moeite kosten: het is niet voor niets het mooiste station ter wereld en dat zeggen niet alleen de Antwerpenaars! Neem buiten én binnen een kijkje!

Het Centraal Station

Zoveel stijlen, zoveel culturen

Aan het station raden we u aan een **Vélo** te nemen en naar de **Dageraadplaats** te fietsen. Dit gezellige plein, midden in de wijk Zurenborg biedt tal van eetgelegenheden. De multiculturaliteit van Antwerpen is hier duidelijk zichtbaar, een begrip dat in de tijd van Rubens zeker ook kon gebruikt worden om de metropool te beschrijven.

De sterrenhemel aan de Dageraadplaats

Via de **Draakplaats** komt u makkelijk bij de laatste stop voor vandaag. **De Cogels-Osylei** werd eeuwen na Rubens aangelegd, maar de meester zou zeker zijn goedkeuring hebben uitgesproken over de eclectische architectuur. Belle

Epoque betekent wel zeer letterlijk ‘mooie tijd’. De huizen zijn een voor een architecturale hoogstandjes. Een mooi beeld om voor ogen te hebben bij het in slaap vallen.

Architectuurparels in de Cogels-Osylei

Beste vrienden

Laat ons na het ontbijt eerst wat vrienden opzoeken. Rubens werkte in zijn atelier niet alleen, maar riep nu en dan de hulp in van zijn vriend Jan Brueghel de Oude. Samenwerkingen tussen schilders kwamen wel vaker voor, zeker als ze elkaar zo goed aanvulden als Jan en Peter Paul. **Museum Mayer Van den Bergh** heeft een van haar kamers aan de familie Brueghel gewijd, Jan Brueghel de oude was vriend van Rubens, maar Rubens had ook veel respect voor het werk van Jan’s vader, Pieter Breughel de Oude. Om werk van zijn hand in Vlaanderen te bekijken, moet u in dit museum terecht. U vindt er een van zijn bekendste werken, ‘De Dulle Griet’ waarvan in tegenstelling tot veel ander werk van Pieter Breughel de Oude, geen kopie bestaat. Onder het motto ‘de vrienden van Rubens, zijn onze vrienden’, kunnen we aan dit museum dus niet voorbij.

De Dulle Griet van Pieter Breughel de Oude

Wie na het museumbezoek het Elzenveld doorloopt komt in de **botanische tuin** van de stad. Sinds 200 jaar brengt de stad hier meer dan 2000 soorten planten samen, geselecteerd omwille van hun geneeskracht of andere unieke eigenschappen, voor het aanpalende Elisabethziekenhuis. Hoewel Rubens de Antwerpse kruidentuin nooit bezocht heeft, bestudeerde hij veel tuinen tijdens zijn Italiëreis. De voorbeelden die hij daar zag dienden tot het aanleggen van de tuin van zijn Palazetto. Geniet vooral van de verzorgde aanplantingen en de rust.

De botanische tuin

Van al die kruiden en planten heeft u vast honger gekregen. Geen betere plek dan in of rond de **Bourla schouwburg** om te lunchen. Dit hart van het Quartier Latin, of de theaterwijk was al in de 16-17de Eeuw the place to be voor kunstenaars. Jan Breughel de Oude had zijn atelier ook in deze wijk. Hangt er hier wat in de lucht?

De Komedieplaats aan de Bourla schouwburg

Na de Lunch buurten we verder en bezoeken we een jeugdvriend van Rubens in het **Museum Plantin-Moretus** op de gezellige Vrijdagmarkt. Aan de Latijnse school ontmoette de jonge Peter Paul, Balthasar Moretus, een vriendschap die een levenlang zou duren. Balthasar was de kleinzoon van drukker-uitgever Christoffel Plantin, wiens drukkerij ook prenten van Rubens zou drukken en verspreiden. Een aanrader om even op te zoeken in het museum van de meesterdrukker is een schetsboekje van Rubens waarin hij 44 pentekeningen maakte, gebaseerd op *De Dodendans*, een tekeningenreeks van de bekende 16^{e} Eeuwse schilder en prentenmaker Hans Holbein.

Het Museum Plantin-Moretus

Bent u op vrijdag bij het mueum, dan krijgt u er wat extra spektakel bij op de **Vrijdagmarkt**. Wekelijks worden daar per opbod de inboedels verkocht die deurwaarders hebben verzameld. Naast een flinke brok spullen met weinig waarde zijn er soms echte schatten op de kop te tikken.

Oud en nieuw

Schatten zijn er ook te vinden in de **Kloosterstraat**. Een straat naar het hart van Rubens. Niet alleen staat daar het huis van zijn schoonvader, Jan Brant, waar Rubens en zijn kersverse vrouw Isabella een tijdje inwoonden na hun huwelijk. Ook zou hij vast en zeker de antiekwinkels gesmaakt hebben. Rubens was een groot liefhebber en verzamelaar. Wie wat plaats heeft in zijn koffer kan altijd gouden zaakjes doen bij de talrijke antiekhandelaars die van woensdag tot zondag hun waren op straat aanprijzen.

De Kloosterstraat

Voor wie meer van mode houdt dan van antiquiteiten, is het Modemuseum achter de hoek. Wie goed naar Rubens heeft gekeken op de Groenplaats en in zijn zelfportretten kan vaststellen dat hij er allesbehalve sjofel bijliep. Dat Antwerpen op de wereldkaart van de mode staat is wellicht echter meer de verdienste van de hedendaagse ontwerpers, beter gekend als de Antwerpse 6, al is de link met de grootmeesters uit de 17de eeuw nooit ver weg. Dries Van Noten wordt in zijn werk geïnspireerd door Rubens en Van Dyck. Het **ModeMuseum** is de tempel van de mode in Antwerpen en een moderne ode aan de metropool.

ModeMuseum

Tunnel with a view

Het einde van de namiddag willen we doorbrengen aan de andere kant van de rivier waarlangs we gisteren flaneerden. Je kan er met de tram naartoe, maar veel sportiever is een wandeling onder water. Via de Sint-Pietersvliet duikt u de Sint-Anna voetgangerstunnel in. Na 572 meter komt u boven aan de overkant van de Schelde en strekt de skyline van de stad van Rubens zich voor u uit. U kan ter plaatse blijven en meteen terugkeren, een wandeling maken aan de stroom naar het strand van Sint-Anneke of wat verder afdwalen en het Galgenweel ontdekken, een plek bij het water voor een leuke picknick, een deugddoende wandeling of actieve watersport. Een extra troef van Antwerpen.

Voor het avondmaal trekken we naar **het Antwerpse Zuid**. Het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten is tot 2019 gesloten voor een facelift, maar we zijn hier voor de talrijke restaurants in een van de hipste stadswijken van Antwerpen. Wie een wandeling naar de Vlaamse kaai onderneemt vindt daar de waterpoort, een monument gebouwd naar een ontwerp van Rubens en ooit een toegang tot de stad. Geniet van de gemoedelijkheid en de variatie in het aanbod. En geniet van de stad.

Een aanrader voor wie na het eten nog wel wat wil meepikken is www. lastminuteticketshop.be. Hier worden op vrijdag en zaterdag vanaf 9 uur ‘s ochtends tickets aangeboden voor allerlei shows en optredens in Antwerpen dezelfde avond, met een korting van 50%. Iets om in het oog te houden.

Cultuur voor foodies

Wie gisteren een avondprogramma heeft meegepikt of gewoon tot in de late uurtjes van de stad genoten heeft, wil nu wel wat later aan de dag beginnen. Brunchen kan in de 19de-eeuwse foyer van **AMUZ**, op zondag tussen 10 en 13 uur. De foyer hoort bij het internationaal muziekcentrum AMUZ, dat naast zijn originele programmatie ook zijn locatie als grote troef heeft: wie tijd en zin heeft moet zeker een concert bijwonen in de voormalige Sint-Augustinuskerk. De muziek waarvoor de programmamakers kiezen stamt wel vaker uit de tijd van Rubens en pas bijzonder goed bij zijn oeuvre. Laat de ogen even rusten, maar zet de oren aan het werk! Reserveren voor zowel brunch als voorstelling is aangewezen.

Het internationaal muziekcentrum AMUZ

Na een rustige brunch gaat het weer richting de achtertuin van Rubens. Op het theaterplein en de Oude Vaartplaats vindt op zondag de **Vogelenmarkt** plaats. In de 16de eeuw moest wie pluimvee of kleinvee wilde verhandelen voor deze markt naar de Meir, sinds begin 20ste eeuw verhuisde ze naar haar huidige locatie. Kleinvee vindt u er niet meer, maar verder alles van gespen tot kippen. Op zaterdag in Antwerpen? Dan vindt op dezelfde plaats de **Exotische markt** plaats. Ze loopt over van zuiderse geuren en smaken en zal elke foody in vervoering brengen.

Op een bewoond eiland

We trekken verder naar het Noorden van Antwerpen. We ontdekten eerder hoe Rubens ook architect was. Hij had een opmerkelijke visie op architectuur en werkte mee aan talrijke bouwprojecten binnen de toenmalige stadswallen. Zo werd er in de tijd van Rubens een stadsuitbreiding gepland, waaraan hij zelf maar wat graag wilde meewerken. Ideeën haalde hij daarvoor in Genua en toonde hij uitgebreid in zijn prentenbundel 'Palazzi di Genova'. Door de economische achteruitgang na de sluiting van de Schelde is de stadsuitbreiding er niet gekomen. Toch niet in de 16de- 17de eeuw. Vele jaren later werd ze op dezelfde plek wél gerealiseerd. De wijk waarover we spreken, het Eilandje, heeft de laatste jaren een grote boost gekregen. De woon-, recreatie- én handelsfuncties zijn er in harmonie vertegenwoordigd. Blikvanger is zonder twijfel het **Museum aan de Stroom**, het MAS. Wie tijd heeft kan de verschillende tentoonstellingen bezoeken, maar we raden u vooral aan om helemaal naar boven te klimmen voor een uitmuntend uitzicht over de stad, de Schelde en de jachthaven.

Het MAS | Museum aan de Stroom, foto: Sarah Blee.

Van hierboven ziet u ook het **Red Star Line Museum** liggen pronken aan de Schelde. Hier vertrokken 2 miljoen mensen naar een beter bestaan in Amerika, hun dromen achterna. Het museum over de landverhuizers van het einde van de 19de eeuw ligt niet op de route van Rubens, maar is zeker een aanrader voor wie langer blijft of terugkeert.

Het Red Star Line Museum, foto: Filip Dujardin.

Met zijn vele eetplekken is het Eilandje een prima plek om te vertoeven, voor wie na het late ontbijt toch alweer honger heeft. Van bovenop het MAS kan u terrasjes en vrije tafeltjes spotten.

Ga zeker niet weg van het Eilandje zonder even binnen te stappen in het **Sint-Felix Pakhuis**. Hoewel het gebouw enkele jaren geleden herbestemd werd en nu onder meer de archieven van Antwerpen herbergt, ademt het nog steeds de sfeer uit van de grote entrepots uit de 19de eeuw. In de gebouwen zijn handelszaken en het Felix Archief gevestigd, maar de statige binnenstraat is open voor wandelverkeer.

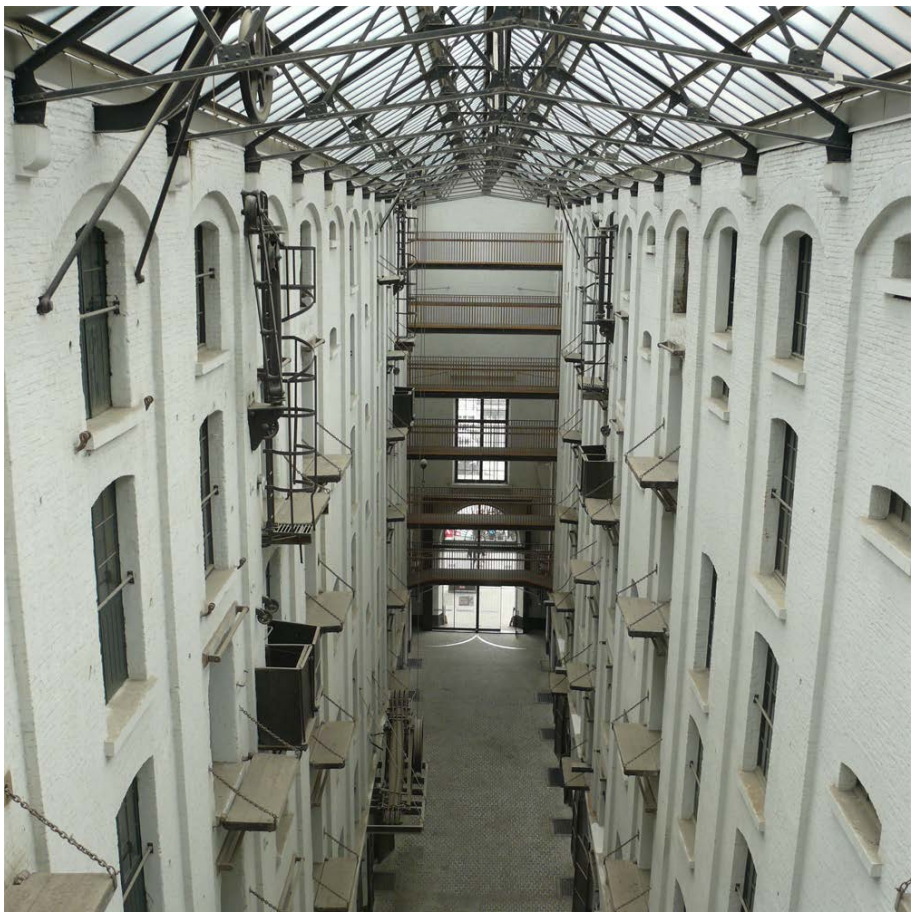

Wandel door het Sint-Felix Pakhuis

Een frisse neus

Alvorens uw bezoek aan Antwerpen af te sluiten, nemen we u mee naar een plek die nog wat verder van het stadscentrum ligt. **Park Spoor Noord** is een landschapspark waar de vernieuwing van Antwerpen en de herbestemming van haar lege ruimtes heel duidelijk zichtbaar is. De spoorwegterreinen die in onbruik waren geraakt werden door een gerenommeerd team van Italiaanse architecten omgebouwd tot een groene oase waar plaats is voor sport en recreatie. Wellicht zijn Italië en de visie die de architecten met Peter Paul Rubens gemeen hebben. Een hedendaagse Rubens zou dit project zeker aangemoedigd hebben.

Park Spoor Noord

Als afsluiter van deze 3 dagen op pad met Rubens dalen we af onder de grond. Net als Amsterdam en Brugge was Antwerpen in de tijd van Rubens een waterstad. Ruien, vlieten en vesten zorgden voor de verdediging van de groeiende binnenstad en maakten vervoer van goederen gemakkelijker. Ze werden echter op de duur ook open riolen, al het vuil van de stad kwam erin samen. Doordat de getijden speelden met het water in deze waterwegen, kon het in de stad bij laag water wel erg gaan ruiken. Om aan de stank te ontsnappen maakte Rubens dagelijks een ritje op zijn paard, op de stadswallen of erbuiten. Daar kon hij wat broodnodige frisse lucht opsnuiven, die in de drukke Antwerpse binnenstad schaars was. Toen op een bepaald moment werd beslist om te ruien te overdekken, bleef het hele parcours aan waterwegen wel onder de grond bestaan, onttrokken aan het oog en de neus van de mensen. Als u een idee wil krijgen van hoe Rubens de stad heeft gezien, moet u dus onder de grond zijn. Via het **Ruihuis** aan de Suikerrui kan u afdalen in het ondergrondse netwerk. Met een gids of op eigen houtje ontdekt u de Middeleeuwse stad, die u drie dagen bovengronds heeft verkend.

De ruien, foto: Jan Crab.

Het mooiste afscheid

Tot het allerlaatste bleef het allermooiste over wat de stad te bieden heeft. Achter het poortje aan de Oude Koornmarkt 16 gaat een andere geheime wereld open. De **Vlaeykensgang** was ooit de plek waar de allerarmsten woonden, maar is nu een oase van rust in het centrum en een ideaal plekje om naar de beiaard te luisteren. We kunnen ons afvragen of de grote Peter Paul zich in dit soorten stegen ophield, want of de gang er tijdens zijn leven even lieflijk uitzag, is zeker te betwijfelen. Er zijn twee andere uitgangen dan degene waardoor u binnenkwam.

De Vlaeykensgang

Als u weer buitenstapt de drukkere straten in, is het tijd voor het het avondmaal. Neem de tijd om rond te wandelen in de kleine straten, over de Grote Markt of de Suikerrui. Kies een mooie plek uit en klink met een aangepast aperitief op uw nieuwe vriendschap met Peter Paul Rubens. Rubens hield voldoende van Antwerpen om niet terug naar Italië te vertrekken, maar van de stad zijn thuisbasis te maken. Hopelijk hebben alle troeven van de Rubensstad u ook van haar magie weten te overtuigen.

De Grote Markt

Tot ziens in Antwerpen!

Stops in deze wandeling

- **Rubenshuis** - Wapper 9-11 – Dagelijks geopend van 10-17 uur. Gesloten op maandagen, op 1/1, 1/5, OHH, 1/11, 25/12. - www.rubenshuis.be - €8/6 - Combiticket Rubenshuis en Museum Mayer van den Bergh @ €10.
- **Sint-Carolus Borromeuskerk** - Hendrik Conscienceplein – Op van Ma-Za van 10-12.30, 14-17 uur. Op zon- en feestdagen: enkel open voor de eredienst. - www.mkaweb.be - gratis.
- **Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience/Notebohmzaal –** Korte Nieuwstraat - www.consciencebibliotheek.be.
- **Onze Lieve Vrouwekathedraal** – Handschoenmarkt – Ma-Vrij 10-17 uur, za 10-15 uur, Zo/feestdagen 13-16 uur – www.dekathedraal.be - €6/4.
- **Sint-Jacobskerk** – Lange Nieuwstraat 73/75 - Ma-Zo: 14-17 uur. Gesloten van 1 nov - 31 maa. Gesloten - www.sintjacobantwerpen.be - €4.
- **Museum Mayer van den Bergh** – Lange Gasthuisstraat 19 - Di-Zo: 10-17 uur. Gesloten op maan- en feestdagen - www.museummayervandenbergh.be - €8/6 – Combiticket Museum Mayer van den Bergh en Rubenshuis @ €10.
- **Botanische tuin** - Leopoldstraat 24 - Ma-Zo: 10-17.30 uur – gratis.

- **Bourla Schouwburg** – Komedieplaats 18 – www.bourlaschouwburg.nu.
- **Museum Plantin-Moretus** – Vrijdagmarkt 22 - www.museumplantinmoretus.be - Di-Zo: 10-17 uur, ma gesloten. - €8/6.
- **Modemuseum** – Nationalestraat 28 - www.momu.be - Di-Zo: 10-18 uur, ma gesloten - €8/6/3.
- **Het Galgenweel** – Beatrijslaan 92.
- **AMUZ** – Kammenstraat 81 - www.amuz.be.
- **Markten** – Oudervaartplaats/theaterplein – zaterdag 8-16 uur – zondag 8-13 uur – Andere markten: www.visitantwerpen.be/detail/markten-211294.
- **MAS** - Hanzestedenplaats 1 **– expo:** Dagelijks geopend van 10-17 uur. Gesloten op maandagen, op 1/1, 1/5, OHH, 1/11, 25/12 – **wandelboulevard en panorama**: dinsdag tot en met zondag van 9.30 tot 22/24 uur. - www.mas.be - expo: 10/8 - **wandelboulevard en panorama**: gratis.
- **Red Star Line Museum** - Montevideostraat 3 - Dagelijks geopend van 10-17 uur. Gesloten op maandagen, op 1/1, 1/5, OHH, 1/11, 25/12 - www.redstarline.be - €8/6.
- **Felix Pakhuis** - Godefriduskaai 30.
- **Park Spoor Noord** - Ellermanstraat.
- **Ruihuis** – Suikerrui 21- Di-Vr: 10-17 uur, za-zo: 10-18 uur, ma gesloten - www.ruien.be - €16/10.
- **Vlaeykensgang** - Oude Koornmarkt 16.

Concept: Rubenshuis
Uitwerking: www.mindyourwords.be

Gerelateerd

Antwerpen in 1 dag

Ontdek Antwerpen in 24 uur.

Antwerpen in 2 dagen

Ontdek Antwerpen in 48 uur.

Praktische tips bij de wandelingen

Met onze praktische tips komt u niet voor onaangename verrassingen te staan. Ze besparen u tijd en geld. Neem ze zeker even door vooraleer u aan een wandeling begint.